

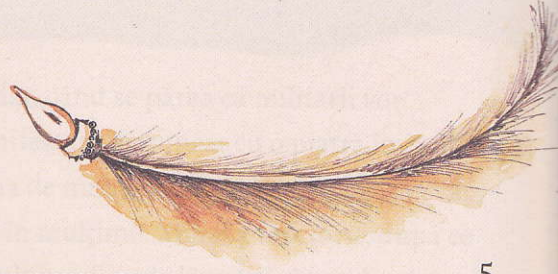
Violeta Motoc

Iubitori de neam

SCENETE ISTORICE

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ S.A.

Argument	5
Mihai Viteazul la Făgăraș	8
Nicolae Bălcescu la Paris	18
Badea Cârțan și Războiul de Independență a României	24
Badea Cârțan și copiii	34
Haiducul Andrei Budac	40
Regina Maria a României – Mama Răniților	48
Eroinele de la Olt	56
Generalul Leonte Comșa	63
Ecaterina Teodoroiu în gândurile copiilor de azi	68
Amintiri despre Marea Unire	78
Marele om politic Iuliu Maniu	88
Cel mai tânăr erou de război	96
Voluntarii	106
Băieții din Munții Făgărașului	120
Eroina din Nucșoara – Elisabeta Rizea	130
Disidentul	140
Vom muri și vom fi liberi	148

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

Mihai Viteazul la Făgăraș

Tabloul I

O școală din Făgăraș

Personaje:

profesoara, elevii Mihai Bârsan, Ciprian Boieriu,
alți elevi, ghidul

Profesoara: – Dragi elevi, mâine o să vizităm Cetatea Făgărașului. Vă rog să vă îmbrăcați adecvat. De asemenea, să vă luați la voi bani pentru bilete.

Ciprian: – Noi nu venim. Mâine după-amiază mergem să urmărim meciul de fotbal dintre Colegiul „Radu Negru” și Colegiul „Doamna Stanca”.

Mihai: – Noi iubim sportul!

Profesoara: – O să aveți timp și pentru meci, vizitarea va dura cel mult o oră.

Mihai: – Bine. Atunci o să venim, pentru că nu dorim să facem opinie separată, deși nu prea înțelegem de ce să pierdem din timpul nostru prețios ca să vizităm cetatea, unde nu e nimic spectaculos și interesant.

Profesoara: – Întâi va trebui să vedeți despre ce e vorba, apoi să vorbiți. Gândiți-vă numai la faptul că nu veți putea da turiștilor, care vin în oraș, nicio informație despre monumentul pe lângă care treceți zilnic.

Mihai: – Nu e nevoie, găsesc destule informații pe Google.

A doua zi au mers la cetate. Copiii au intrat în Sala Tronului. În timp ce ceilalți copii erau atenți la explicațiile ghidului, cei doi prieteni se jucau pe telefoane. Cu toate acestea, o întrebare le-a ajuns la urechi:

Ghidul: – Sunt printre voi elevi care poartă numele de Boieru, Boieriu sau Bârsan?

Până ca cei doi prieteni să răspundă, diriginta i-a arătat ghidului.

Ghidul: – Știți de unde provin numele pe care le purtați?

Cei doi au dat din umeri.

Ghidul: – Ei bine, astăzi o să vă spun o poveste despre strămoșii voștri.

Cei doi au renunțat la telefoane și au devenit foarte atenți.

Tabloul II

Cetatea Făgăraș – Sala Tronului

Personaje:

Mihai Viteazul, Doamna Stanca, boieri făgărășeni

Boierii au intrat și au salutat cum se cuvine.

Un boier: – Măria Ta, ne bucurăm că avem la conducere un crai din neamul nostru. Noi niciodată nu ne-am putut obișnui cu ideea că suntem stăpâniți de unguri și de aceea ne-am ridicat de multe ori împotriva lor. Mulți dintre noi suntem urmașii participanților la răscoala din 1508. Te vom sluji cu credință, Măria Ta, și ne vom face încă o dată datoria față de cei care ne-au acordat titluri boierești cu mulți ani în urmă!

Mihai Viteazul: – Dragi boieri, știu că voi ați fost mâna dreaptă a principilor Transilvaniei, pe care i-ați slujit cu credință. Sunt convins că îmi veți fi devotați și mie, pentru că suntem de același neam. Trebuie să știți că am luat în posesie această cetate în virtutea vechiului drept românesc asupra Țării Făgărașului. Pentru că eu sunt foarte ocupat cu probleme politice, cedez acest domeniu soției mele, Doamna Stanca.

Doamna Stanca: – Sunt fericită că mă găsesc printre frații noștri români din Țara Făgărașului. Doresc să ne înțelegem bine pentru a rezolva problemele acestui mare și frumos domeniu.

Boierii au izbucnit în urale, apoi au depus jurământ de credință domnitorului.

Mihai Viteazul: – Dragi boieri, aș dori ca cei mai tineri dintre voi să se alăture armatei mele. Armata maghiară, condusă de cardinalul Andrei Báthory, este numeroasă și bine dotată din punct de vedere militar.

Boierii: – O să te însoțim, Măria Ta, și nu te vom dezamăgi.

Tabloul III

Personaje:

povestitorul, Mihai Viteazul, boierul Vasile Bârsan,
pârcălabul Badea Stolnicul, căpitanul Farcaș,
cetățeni, boieri

Povestitorul: La Șelimbăr (18/28 octombrie 1599) a avut loc bătălia decisivă împotriva lui Andrei Báthory, încheiată cu o strălucită victorie a lui Mihai. Bătălia de la Șelimbăr a reprezentat una dintre cele mai importante bătălii ale Evului Mediu românesc, nu atât prin concepția acțiunii și desfășurarea luptei, cât mai ales prin urmările sale pe plan politic, fiindcă această bătălie a făcut posibilă unirea Transilvaniei cu Țara Românească. Oastea română, în fruntea căreia se afla Mihai Viteazul, a luptat cu o armată în fruntea căreia se afla cardinalul Andei Báthory, cel care devenise noul principe al Transilvaniei după abdicarea lui Sigismund Báthory. Deși inferioară ca dotare și număr de soldați, armata română a ieșit învingătoare. Acest lucru s-a datorat atât tacticii de luptă folosite de Mihai Viteazul, exemplului personal pe care l-a dat prin intervenția sa în bătălie în fruntea gărzilor domnești și a cetelor boierești, cât și ajutorului acordat de un nobil maghiar, care s-a prezentat în tabăra lui Mihai și l-a informat despre modul de luptă al ungarilor și dispunerea armatei acestora. Triumfător, Mihai Viteazul a pornit spre Alba Iulia în fruntea armatei sale formate din munteni, boieri fâgărășeni, secui, moldoveni, cazaci și mercenari sârbi. A intrat triumfător în capitala Transilvaniei. În sunetul trâmbițelor și al altor instrumente, în sunetul clopotelor și vuietului tunurilor, a fost salutat de frații lui din Transilvania. Aici, a convocat Dieta și a luat o serie de măsuri menite să consolideze unirea celor două țări române: a subordonat Dieta politicii domnești; a introdus boieri munteni în Consiliul Principatului – Teodosie Rudeanu a fost numit logofăt pentru ambele țări; a numit în cetățile Transilvaniei căpitani dintre oamenii lui de încredere; a dat porunci în limba română;

le-a făcut daniile boierilor munteni; a obligat Dieta să acorde drept de pășunat satelor românești și scutire de robota preoților români; s-a cristalizat ideea considerării religiei ortodoxe ca *religie receptă* și a așezat Mitropolia Ortodoxă a Transilvaniei la Alba Iulia.

După ce a devenit principele Transilvaniei, Mihai mai trebuia să-și desăvârșească opera, prin unirea și cu Moldova.

Pârcălabul Badea Stolnicul: – Dragi boieri, am aflat că Mihai Viteazul o să vină la Făgăraș pentru a pregăti expediția din Moldova. Îi va convoca pe toți juzii și cetățenii de vază ai orașului pentru a depune din nou jurământ de credință față de persoana sa. Trebuie să-i mulțumim pentru că a reușit să determine Dieta Transilvaniei să recunoască dreptul de pășunat al turmelor din satele românești în hotarul satelor ungurești și săsești.

Mihai Viteazul a intrat în sală.

Mihai Viteazul: – Mă bucur să vă găsesc sănătoși. După cum știți, am devenit și principe al Transilvaniei. Acum, mai trebuie să alipesc și Moldova, pentru a face ca toți frații să fie reuniți în aceeași țară. Am venit la Făgăraș ca să fac ultimele pregătiri pentru expediția din Moldova. Înainte de asta, vreau să-i acord titlul nobiliar unuia dintre vitejii care a dat dovadă de mult curaj în bătălia de la Șelimbăr. Este vorba de boierul Vasile Bârsan.

Vasile Bârsan: – Măria Ta, vă mulțumesc pentru atenția acordată. Nu am făcut decât să vă urmez în luptă alături de călăreții conduși de către banul Mihalcea. Este adevărat că noi, călăreții, am continuat și după terminarea bătăliei, până târziu în noapte, să îi urmărim pe dușmani. Eu personal am reușit să iau prizonieri patru soldați maghiari. A fost puțin comparativ cu faptele de vitejie ale altor luptători.

Mihai Viteazul: – Căpitane Farcaș, dă-i hrisovul boierului.

Căpitanul Farcaș citește documentul: „Vasile Bârsan este înnobilit. Casa sa din satul Luța este scutită de toate censurile, taxele și contribuțiile ordinare și extraordinare. Această hotărâre va fi respectată de către cei 12 boieri jurați.”

Mihai Viteazul: – Te felicit, boierule Bârsan, pentru titlul primit și sper ca urmașii tăi să-l poarte cu aceeași cinste ca și tine!

Vasile Bârsan: – Sper să fie așa, pentru că ei trebuie să fie demni de înaintașii lor, așa cum sunt și eu. Noi purtăm cu cinste titlul de boieri încă de pe vremea lui Mircea cel Bătrân.

Un boier: – Măria Ta, au venit cetățenii cei mai de vază ai orașului să îți jure încă o dată credință.

Mihai Viteazul: – Să poștească. Am nevoie de fidelitatea lor acum când sunt pregătit să cuceresc și Moldova.

Cetățenii intră și depun jurământul alături de juzii boierilor.

Mihai Viteazul: – Vă mulțumesc pentru încrederea acordată și vă promit că o să vă păstrați privilegiile de până acum.

Tabloul IV

Personaje:

boieri, căpitanul Farcaș, Badea Stolnicul,

Doamna Stanca, Nicolae Pătrașcu – fiul domnitorului,

ostași, un recitator, povestitorul

Căpitanul Farcaș: – Dragi boieri, v-am convocat pentru a vă citi această scrisoare primită de la boierul Vasile Bârsan, care a plecat cu oastea lui Mihai alături de alți tineri din Țara Făgărașului.

„Dragi boieri, vă anunț cu bucurie că, după victorie, de la Bacău, am mers la Iași, unde Domnitorul i-a convocat pe boierii moldoveni. Ei au jurat credință noului cârmuitor. Mihai și-a luat titlul de *Domn al Țării Românești, al Ardealului și al Țării Moldovei*. O să mai stăm câteva zile la Iași, apoi ne vom întoarce în Transilvania. Domnitorul va lăsa pentru stăpânirea Moldovei un sfat de boieri format din Hatmanul Udrea, vistierul Andronic Cantacuzino, armașul Sava și spătarul Negre.”

Doamna Stanca: – Sper ca de acum înainte să avem puțină liniște, deși veștile pe care le primesc de la Alba Iulia nu sunt chiar bune. Banul

Mihalcea îmi scrie că stările generale sunt destul de ostile. În loc de principe, când vorbesc despre Mihai, îi spun: Valahul, Străinul sau Tiranul. Se pare că doresc să-l sprijine împotriva lui Mihai pe fostul principe Sigismund Báthory.

Badea Stolnicul: – Mărită Doamnă, dacă stările generale vor trăda, noi, boierii făgărășeni, împreună cu ceilalți supuși români din Țara Făgărașului, nu îi vom urma. Ne vom răscula și îl vom sprijini pe domnitor.

Povestitorul: – Când nobilii maghiari s-au răzvrătit împotriva lui Mihai în august 1600, Făgărașul nu i-a urmat în acțiunea lor, ridicându-se în sprijinul domnului. Mihai n-a reușit să înfrângă revolta nobililor maghiari transilvăneni, sprijiniți de generalul Basta, care l-a învins în Bătălia de la Mirăslău (18/28 septembrie 1600); și astfel, a pierdut Ardealul. În scurt timp, Moldova a intrat în posesia Movileștilor, aserviți intereselor polone. Împreună cu generalul Basta, Mihai pornește campania de recucerire a teritoriilor românești. Prin victoria de la Guruslău (3 august 1601), voievodul român îl îndepărtează pe Sigismund Báthory din Transilvania. Continuă prin a recupera Țara Românească, gonindu-l pe Simion Movilă de pe tron. În aceste condiții, se întrezăreau perspectivele unei noi uniri românești, perspectivă ce nu-i convenea împăratului habsburgic, Rudolf al II-lea. Astfel, se pune la cale înlăturarea fizică a domnitorului român, și la 9/19 august 1601, la 3 km sud de Turda, Mihai Viteazul este ucis de un detașament de mercenari în frunte cu ofițerul valon Iacob (Jacques) de Beauri, trimis de generalul Giorgio Basta.

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

Recitatorul: Moartea lui Mihai Viteazul de Dimitrie Bolintineanu

Respect pentru oameni și cărți

Pe câmpia Turzii, pe un verde plai,
Tabără oștirea marelui Mihai.
Acolo, în cortu-i, Domnul se gândește:
Fericirea țării inima-i răpește.
Are o presimțire ce l-a tulburat
Și pe mâna-i mândră capul a plecat.
În deșert speranța inima-i răsfăță;
Lacrimile udă gânditoarea-i față.
Înaintea celor ce îl ocolea,
Cu o mantă d-aur el se ascundea.
Către căpitani ce îl înconjoară:
„Dragii mei! Iertați-mi astă
lăcrimioară!

E o slăbiciune de care roșesc
Toți câți au un suflet tare, bărbătesc.
Însă sunt minute când natura cere
De la cel mai tare partea-i de durere ...
Astăzi pot să număr mai la nouă ani
De când noi ne batem cu atâția
dușmani.

Este-adevărat, am făcut, în lume,
Neamului acesta cel mai mare nume.
Însă, ce-i mărirea, fără de folos?
Ceea ce-i în noapte focul mincinos!
Singură mărirea nu-i destulătoare,
Nu voi foc de stele, ci voi foc de soare.

Câte mii de inimi moartea
n-a-nghețat?
Și în câte case dorul n-a intrat?
Țara este-n lacrimi și se pustiește.
Floarea tinerimii câmpul înveselește.
Și în raza slavei unde strălucim
Văz, pe nesimțite noi ne mistuim!
Astăzi lupta noastră orice luptă curmă;
Ea va fi lovirea cea mai de pe urmă.
Astăzi este timpul ca să isprăvim.
Sau români ne pierdem, sau români
trăim!”

(...)
Căpitani iute sar, mi-l înconjur,
Dar Mihai le zice: „Fraților eu mor
Spuneți doamnei mele să nu se
mâhnească
Și-n iubirea țării fiii mei să-i crească.
Când vor fi în vârstă să le spuie ea
Că nu voi răzbună pentru moartea
mea;
Numai pentru țară și neatârnare
Sânul lor să simtă sfânta răzbunare!
Iară voi, tovarăși, mie îmi jurați
Niciodată mâna cu străin să dați!”

Doi ostași se reped la Doamna Stanca și la Nicolae Pătrașcu și le leagă mâinile.